Op een moment als dit, nu wij staan, voor wat misschien wel een van de belangrijkste beslissingen genoemd kan worden in het bestaan van de Unie moeten wij ons heel sterk verbonden, maar ook gesterkt voelen door de traditie waarin wij als Christelijk-Historische Unie staan.

Lohman, De Visser, Hoedemaker, Schokking, Slotemaker de Bruine, Snoeck Henkemans, Tilanus, Van Niftrik en ontelbare anderen, hebben bij ”zijn" en worden” van de Unie als profeten en regenten gefungeerde. Op ons rust vandaag de uitermate zware plicht, vanuit deze traditie, verder te denken en te werken; profeten en regenten van 1975 te zijne Zonder het verleden los te laten, zonder de toekomst te negeren. Regenten zijn doordat wij ons op het konkrete politieke handelen richten. Profeten zijn door bezieling en bezinning bij onze overwegingen te betrekken. Zoals onze partij in het verleden, het beste gevaren is als zij ruimte liet voor beiden, zo zullen ook in de besluitvorming van vandaag profeten en regenten aan bod moeten komen.

Het gaat in onze Unie vandaag echter zeker niet in de eerste plaats om onszelf maar het gaat ons om datgene wat ons samen bracht en datgene wat onze weg bepaalde. In zijn onnavolgbare rede voor het 50-jarig bestaan van de Unie in 1 958, gehouden in Utrecht, heeft Van Niftrik gelijkelijk accenten gelegd op de bijvoeglijke naamwoorden, die de Unie sinds zijn oprichting sieren. Christelijk streepje Historisch. Met een variant op het, er staat geschreven en is geschied van Groen van Prinsterer, trekt Van Niftrik vanuit het horizontale verbindingsstreepje de lijnen naar de historie, waarin de verticale lijn, het verbond met God, besloten ligt.

Naar samenhang en doel als een eeuwige herhaling. Ik heb er behoefte aan en wij zijn dat aan elkaar, zeker vandaag, verplicht - om zo duidelijk mogelijk bloot te leggen de fundamenten van de Unie - het gebouw wat er van gemaakt is en de blauwdruk van de verbouwing, die in de vorm van de statuten van het CDA voor ons ligt. Dit alles in het monumentenjaar 1975 waarbij wij ons voorgenomen hebben datgene wat onze voorouders maakten en bestemden weer rijke en nieuwe inhoud te geven! Het fundament van de Unie wordt in belangrijke mate al aangegeven door Lohman in zijn eerste toespraak tot de Unie, die toen ontstond uit 2 partijen. "Er kan slechts één basis zijn en wel de Christelijke, daar het in ons land nog altijd hierom gaat, behoren van nature alle Christenen saam, ook al bestaat. tuseen hen een verschil op practisch gebied. Dit verschil lost zich tussen hen, die op christelijke bodem staan van het vergleden wel op. Maar niet kunstmatige of geforceerde partijbesluiten. Wij moeten de vrijheid van discussie behouden, mits wij één blijven op de hoofdzaak het fundament. De geschiedenis herhaalt zich als een golf beweging. Is de gedachte om alle Christenen samen te brengen ook nu nog de drijfveer van ons federatief denken? Ik antwoord daar heel duidelijk voor mijzelf ja op. Ik ben mij dan bewust van het feit dat het aanmatigend klinkt, dat Christen, dat het naar exclusiviteit neigt. Veel tegenpartijders zullen ons daarom zeker niet beminnen. Het aanmatigende en exclusieve heeft er echter in de geest van Lehman en veel andere Christelijk Historischen bepaald niet ingezeten. Christen zijn betekent voor hem en voor ons het van Christus zijn, gebonden en daardoor vrij en dat is geen exclusieve groep. De door God bij de naam geroepenen die daaruit een opdracht voor hun leven hebben ontvangen en die daarop willen antwoorden. Het boeiende maar ook moeilijke van die opdracht is dat er geen vast patroon is aan te geven, ook niet voor de politiek. Ons Christen politici zijn is echter niet een kwestie van multiple choise maar van een voortdurend vragen wat wilt Gij dat ik doe. Dat was het fundament en dat blijft het fundament van onze politieke keuze. Wij gaan elkaar daarbij niet de maat meten van ons geloof en van onze principes. Wij vragen een ieder met ons mee te gaan op basis van een heel duidelijk getekend reis programma. In 1908 ging het om alleen reformatorische Christenen, nu reiken wij ook Rooms-Katholieke broeders en zusters de hand. We moeten ontzettend dankbaar zijn dat ondanks kerkelijke geschillen, die we heus niet door een CDA kleineren noch oplossen, toch zover zijn. Het kan de geloofwaardigheid van onze basis alleen maar versterken. Juist dat hebben we in deze maatschappij zo enorm nodig. Wij verwachten van de kerken, die zoals wij zeggen ”van eige rechte is” dat z:j functioneert als het geweten van volk en regering en fundamentele dingen zegt die opkomen uit de omgang met de bijbel. Ik ontkom er niet aan en toch begrijpt u als ik dit zo zeg dat ik dit met enige tegenzin doe iets te zeggen over de vraag bijbel of evangelie. Op het moment dat wij het met elkaar eens zijn dat wij onze nieuwe federatie een Christelijke signatuur geven, dat wij in de statuten aangeven dat het evangelie richtsnoer is van ons politiek handelen, dat wij streven naar een maatschappij waarin de bijbelse gerechtigheid gestalte krijgt, dat wij in de toelichting op de statuten nog eens heel duidelijk uitspreken dat wij onder het evangelie uitdrukkelijk willen verstaan de gehele openbaring Gods inclusief de geboden, moet het ons genoeg zijn. Dan is het geen kwestie meer van principe maar van woordgebruik.

En zeker moeten wij, nu het het hele bestaan van de CHU door elkaar gebruikt is, bijbel of evangelie, zie Groen van Prinsterer in zijn ”tegen de revolutie het evangelie" er geen principiële strijd van gaan maken. Wij mogen eikaars Christen zijn niet meten aan de hand van het voor of tegen het woord evangelie in de statuten van het CDA te zijn. Waar we ons veel meer mee bezig moeten houden in de politieke partij die wij willen zijn dat is wat wij er ieder voor zich en met elkaar van terecht brengen van die bijbel van dat evangelie , welke deuken, misvormingen in het verleden door ons toedoen opgelopen zijn. Nu wij als het ware nieuw beginnen, moeten wij ernst maken van het woord geen letter te maken maar realiteit. Hoe het komt dat zoveel jongeren zich bij ons niet thuis voelen. Lehman zegt simpelweg als al de Christenen nu samen zijn dan lossen die practische verschillen wel op, mits wij niet geforceerd handelen, vrijheid houden en ons aan ons fundament houden. Een pleidooi voor vrijheid en ruimte in ons denken en handelen spreekt ons ook vandaag sterk aan. Wij zijn niet in, het past niet bij onze mentaliteit voor het denken in nauw structuren, elkaar alsmaar corrigerende volgens strakke lijnen. Ook in het CDA zullen wij die ruimte die vrijheid voor ons opeisen. Maar we zullen ons a.ls politieke partij wel enige beperkingen moeten opleggen. We hebben elkaar wel eens zoveel ruimte gegeven dat we elkaar niet meer zagen staan en dat we mede daardoor niet meer tot besluiten konden of wilden komen. Het odium van onduidelijkheid in de Christen Democratische politiek is daarvan een gevolg. Als wij met elkaar erkennen dat ons uitgangspunt in een groot aantal gevallen ons ruimte laat voor het bepalen van een standpunt of basis daarvan, dan mogen we de zaak niet omdraaien door te zeggen dat dus ons standpunt ruimte moet laten. Neen dan moeten wij in goede eerlijke discussie tot die exacte standpuntbepaling komen en ons daar dan ook aan houden. Dat vergt organisatie, dat vergt kader, dat vergt discipline, dat vergt begrip voor eikaars standpunten, dat vergt loyaliteit en trouw tov de partij. In het ontbreken van deze begrippen liggen voor mij ook de fouten van ons CH verleden besloten. Punten die voor ons bij de inbreng in het CDA onze bijzondere aandacht moeten hebben ongetwijfeld zijn ARP en KVP bereid ook hun gebreken duidelijk aan te geven opdat wij geen acties tegen over elkaar hoeven te ondernemen op basis van verborgen gebreken. Ik kom nu aan de vraag of er wel voldoende politieke eensgezindheid is om deze stap nu te nemen. Weliswaar zijn wij eensgezind tav het fundament maar is juist nu de CHU in een andere positie verkeert tav het kabinet wel het moment aangebroken samen een politiek huis te betrekken. Een politiek huis waar vanuit, hoezeer wij ook de eigen verantwoordelijkheid van de gekozen volksvertegenwoordigers eerbiedigen en erkennen, toch in meerdere mate gelijkgerichte signalen zullen moeten gaan komen. In deze zin heeft de

besluitvorming rond het CDA die afgerond zal zijn als ook de AR kiesverenigingen hun jawoord hebben gesproken direct consequenties voor het politiek bestel van ons land, die wel eens groter kunnen zijn dan menigeen nu denkt.

Als in het recente verleden er onvoldoende politieke eensgezindheid zou zijn geweest was het begin van het kabinet Den Uyl het einde van het CDA geweest. Onze tegenpartijders hebben daarop gehoopt en zeer bewust er naar gestreefd. Ik ben dankbaar nu met volle overtuiging, ja met meer overtuiging dan voordien, te kunnen constateren dat zij bedrogen zijn uitgekomen. Meer dan in onze gelederen is in socialistische en aanverwante gelederen de verdeeldheid naar voren gekomen. Zie maar het laatste partijcongres van PPR. Dit betekent niet dat we er al zijn. Er rust nog een hypotheek op de beslissing van één lijst en één fractie bij de volgende verkiezingen. Dat behoort tot de vrijheid die wij elkaar in dit federatieve huis noodgedwongen nu nog moeten geven. Dat betekent niet, zoals ook de indiener van het door de Unieraad unaniem aanvaarde amendement Mr Y. Scholten, gisterenavond duidelijk heeft gesteld, dat de CHTJ van de ARP en KVP vraagt dat zij het kabinet Den Uyl nu naar huis moeten sturen terwille van het CDA Dat betekent ook niet dat wij niet één lijst willen. Het wil uitspreken, met acceptering van de huidige politieke situatie en met name die van de drie Christen democratische partijen, dat in dit licht gezien de politieke beslissing voor één lijst nu nog niet genomen kan worden. De daartoe bevoegde partij-organen moeten de beslissingen daarvoor nemen. Wij zullen daarbij rekening moeten houden dat die verkiezingen ook eerder dan in 1977 kunnen vallen. Ik herhaal in deze de vier voorwaarden, door mij genoemd in de Alg Vergadering van juni vorig jaar, die de Christelijk-Historische Unie in zal brengen in het overleg en waarover wij eenstemmigheid moeten hebben voordat wij tot één lijst kunnen besluiten. Deze voorwaarden zijn: Een duidelijk profiel voor de politiek van de toekomst gebaseerd op de grond- kenmerken van het CDA. Dit scherp te omlijnen profiel en niet het beleid van het kabinet-Den Uyl, moet inzet zijn voor de eerste landelijke verkiezing waar het CDA zich presenteert. Geen vertekening of vervaging van het profiel door afspraken voordat de kiezers zich hebben uitgesproken. Desnoods alleen regeringsverantwoordelijkheid dragen. Ons niet meer laten uitspelen tussen VVD en PvdA Bijwagenrollen wijzen wij af. Een aantal onzer als onze kandidaat bewindslieden naar voren schuiven. Door het wegvallen van D'66 en DS’70 en de verharde opstelling van PvdA en VVD ligt de bestuurbaarheid van Nederland in belangrijke mate in onze handen. Tenslotte wil ik ingaan op de vraag of wij vandaag met inachtneming van de politieke hypotheek verantwoorde beslissingen kunnen nemen of dat wij, om

in de terminologie van Lobman te spreken ons bezondigen aan geforceerde en kunstmatige beslissingen. Een goede politicus moet een zesde zintuig hebben voor het bepalen van de tijd waarop hij iets zegt en waarop hij zwijgt om het maximaal rendement te behalen voor datgene wat hij wil bereiken. Er zijn ook standpuntbepalingen in je leven in te nemen tav principiële zaken, en Christen democratische partijvorming is zo een principiële zaak, dat ook al is politiek de zaak nog niet rijp, men niet mag zwijgen. Daarom hebben tav de Christen democratische partijvorming de discussiesin onze kring gelegen tussen de vraag of we er politiek al aan toe waren en de vraag of we nog verder gescheiden door konden gaan. Zie ik het goed dan komen beiden vandaag aan hun trekken of anders gezegd het is voor besluitvorming vandaag zoveel in het kader van de timing partij politiek als tav het uitspreken van een sterk bij velen levende behoefte naar meer eenheid van Christen Democraten het juiste moment. Ik wil dat toelichten aan de hand van vier punten; 1 Al te zeer hebben de Christen democratische partijen het afglijden van onze samenleving naar een maatschappij waar alles kan en alles mag lijdelijk gevolgde Zij zullen nu leiding moeten geven aan een proces waarin wij ons weer bewust worden dat alles kunnen doen niet in het verlengde van bijna alles kunnen ligt. Samen zullen we het moeten wagen een nieuwe boodschap in Nederland te gaan verkondigen. Een boodschap die inhoudt dat wij terug willen naar geestelijke normen en waarden, naar de basis daarvan naar een gelukkig gezin. Naar een samenleving waar we weer respect voor het leven en voor elkaar kunnen hebben. Al te veel zijn wij Christen Democraten de wereld gelijkvormig geworden. Wij zijn niet een partij die erop uit is het accent eenzijdig in een bepaalde richting te leggen. Wij doen dit ook niet door een beperkte belangenvertegenwoordiging na te streven. Ons uitgangspunt leert ons dat wij moeten bouwen aan een maatschappij waar ieders verantwoordelijkheid zoveel mogelijk tot waarde komt. Waar hij als schepsel Gods recht op heeft. Dat betekent in de huidige enorme moeilijke economische crisis waarin wij zijn aangeland dat wij ons richten tot alle verantwoordelijken in deze maatschappij. Dat zijn de ondernemingen waar het nu weer zo duidelijk van is hoezeer wij ze nodig hebben, werkgevers èn werknemers. Dat zijn alle verbanden waarin zij samenwerken. Wij vragen hen nu en hier vanuit onze visie samen te werken en meer te kijken naar datgene wat hen bindt dan naar datgene wat hen scheidt. Opdat wij samen de weg uit de problemen weer vinden door keihard er samen aan te werken. Wij vragen aan de overheid met de in onze visie eigen verantwoordelijkheid rechtvaardig te zijn voor heel het volk. Wij willen een beleid voor de zwakken, waarin de zwakken sterk worden, maar niet waarin de sterken zwak worden.

3. Wij willen geen opdeling in Nederland van twee groepen die elkaar politiek naar het leven staan ook al zou dat zogenaamd zo duidelijk zijn. Wij willen in deze tijd een partij die allen in zich verzamelt die niet wit zwart willen en kunnen denken en die zich daarmede tot een ieder ongeacht geloof, ras of stand kan richten.

Wij willen een Christelijke natie omdat wij in het heil daarvan geloven en onze diepste Christelijke gevoelens ons daarnaar toe dringen. Veel regionale en plaatselijke verbanden zijn door het C.D.A. al ingenomen. Internationaal is het als Christen Democraten samen werken een keihard gegeven. Ik ben begonnen te spreken over profeten en regenten. Laten we vandaag proberen beiden te zijn. Als wij ons als CHU richten tot het CDA dan is dat omdat wij geloven dat in het geheel van klanken en meningen de onze niet gemist kan worden en dat wij nu onze inbreng moeten hebben. Ik ga daar niet binnen met de angst om overstemd te worden noch om in kleurloosheid op te gaan. Ik ga daarbinnen met respect en gevoelens van verbondenheid met onze voorgangers met geloof, hoop en liefde. Geloof in ons uitgangspunt en de waarde daarvan in deze maatschappij. Hoop op de toekomst opdat wij er met name in zullen slagen samen iets van wat ons bezielt over te dragen en iets voor onze naaste te doen. Liefde ten slotte voor al degenen die met ons dit waagstuk willen ondernemen en willen werken. Ik heropen deze vergadering met de hartgrondige wens dat, als wij vandaag de Statuten van het CDA aanvaarden wij er in zullen slagen de geest van Lohman de geest van de Unie over te brengen naar het federatieve huis en vandaaruit bezig kunnen zijn voor het heil van heel ons volk.